

"Mégis együtt lehattunk..."

Ötven éve alakult meg a Solidaritas Háziipari Szövetkezet

A kommunista diktatúra vezetői 1948-ban bezáratták Magyarországon a felekezeti iskolákat. Ennek következtében számos férfi és női szerzetes vált munkanélkülivé. 1950-ben aztán feloszlatták a rendeket, s így a szerzetesek jelentős része hajléktalanná is vált. Néhány évvel később a Nagy Imre kormányra kerüléséhez kapcsolódó enyhülés a hazai egyházpolitikában lehetővé tette, hogy a rendkívül nehéz helyzetbe került szerzetesek egy részének megélhetésére valamilyen megoldás szülessen. Így kezdte meg működését 1954 első napjaiban a Solidaritas Háziipari Szövetkezet.

Eleinte otthonról hozott eszközökkel dolgoztak a nővérek...

Mivel a "nép ellenségeit" nemigen alkalmazták a különböző állami munkahelyeken, valamiképpen önálló lehetőséget kellett teremteni a szerzetesek számára, amire az akkor hatályos szövetkezeti törvény adott kereteket. A katolikus szerzetesszolgálat vezetője, *Szörényi Gábor* jezsuita atya az *Új Ember* akkori munkatársa, *Keresztes Sándor* segítségével talált megoldást e sokakat sújtó egzisztenciális problémára. Keresztes Sándor a kommunisták hatalomra kerülése előtt a Demokrata Néppárt képviselője és egyik meghatározó alakja volt a nemzetgyűlésben (évtizedekkel később, az Antall-kormány idején hazánk szentszéki nagyköveteiként dolgozott). Ő ajánlotta Szörényi Gábornak, hogy a szerzetesek számára hozzanak létre egy háziipari szövetkezetet. Az ötletet tett követte. *Czapik Gyula* egri érsek, aki a püspöki karnak - rangidős tagjaként - vezetője volt, a terv valóra váltására megbízólevelet adott Keresztes Sándornak, aki akkortájt részben háziipari tevékenységéből igyekezett eltartani családját. Saját tapasztalatai alapján és nem utolsósorban jogászként szervezte meg a szerzetesek háziipari szövetkezetét, amelynek a "Solidaritas" nevet adta. Ennél "vallásosabb" nevet nem kaphatott a vállalkozás, hiszen gondolni kellett a megtermelt áru eladására, s bármilyen "klerikálisabb" név elijesztette volna a népi demokrácia kereskedőit.

Különböző rendekből - egy munkaközösségben - a rákosligeti műhely előtt

A háziipari szövetkezet először a pesti nyolcadik kerületben, a Krisztus Király- plébánia épületében kapott helyet. Az ottani kultúrterem üresen állt, hiszen szóba sem jöhetett, hogy az egyház eredeti céljának megfelelően használhatná a helyiséget. Zsákokon ülve, "otthonról" hozott varrógéppel, ollóval, ceruzával, vonalzóval s egyéb eszközökkel kezdték meg a munkát a nővérek. Megfelelő

asztaluk sem volt, így például a 140 centiméter széles anyagokat a közeli piarista rendházban vagy épp a plébánia udvarának a kövezetén tudták kiszabni.

A szövetkezet munkatársai készítették hímzéseket, varrtak egyházi ruhákat is, de munkájuk háromnegyedét a konfekcióruházat jelentette. Kikerült a kezük alól gyermekruha, iskolaköpeny, női blúz, hálóing, pizsama, de volt kötő-, illetve papucs készítő részlegük is. A szövetkezet mindjobban fejlődött, több műhely nyílt a fővárosban. Sőt, elsőként az országban a szövetkezet engedélyt kapott arra, hogy más településeken is létesüljenek fióközemeik.

A tagok napi kilenc órát dolgoztak rendkívül alacsony munkabéért, és még ezt is úgy kellett kiharcolni az eredeti állami elképzelés szerinti megalázóan kevés díj helyett. Az alapítók által elért nagyon fontos eredmény volt az is, hogy a szövetkezetben töltött idő kezdettől munkaviszonynak számított, hiszen egyházi tevékenységük később nem számított bele a szerzetesek nyugdíjába.

1956 változást hozott a szövetkezet életében is: az állam felmondott minden korábbi kereskedelmi szerződést, amelynek értelmében kis szériában nyugati exportra termeltek minőségi árut. Ezek után a Szovjetunióba szállított nagyszériás tömegárukat kezdtek gyártani. Ezt a munkát - a korábbival ellentétben - a megrendelő részéről jóval alacsonyabb szintű követelmények határozták meg. Ugyanakkor a szerzetesek ettől függetlenül mindig színvonalas munkát igyekeztek végezni. 1956 után kiszabadult a börtönből jó néhány addig fogva tartott pap, így férfiak is munkába állhattak a szövetkezetben. Például a kesztyűkészítés területén, de ők dolgoztak a nehezebb fizikai feladatot jelentő csomagolási részlegben is, ezért aztán a tanult papokat egymás közt "ládaszögelő doktoroknak" nevezték a műhelyben. Emellett ettől fogva civileket is alkalmaztak a szövetkezetben, sőt, az évtizedek múltával a szerzetesek és világiak aránya megfordult, s a nyolcvanas évek vége felé, amikor a szövetkezet megszűnt, már nem dolgoztak benne egyháziak. Ennek magyarázata például az a tény, hogy mind többen tudtak bekapcsolódni a plébániák életébe - jóllehet az egyház üldözése, sekrestyébe szorítása korántsem szűnt meg az enyhe enyhülés idején.

Ma még jó néhányan élnek azok közül, akik rövidebb-hosszabb ideig részt vettek a Solidaritas Szövetkezet munkájában. Néhányuk emlékezéséből kiderül: nehéz, de rendkívül gazdag tapasztalatokat jelentő időszak volt ez az életükben. Jóllehet közel tizenötféle rend tagjai képviseltették magukat a "Szoliban" - ahogyan ők nevezték munkahelyüket -, a műhelyben megtapasztalták: a szerzetesi hivatás lényege közös, s ez az egészen az Úrnak adott élet.

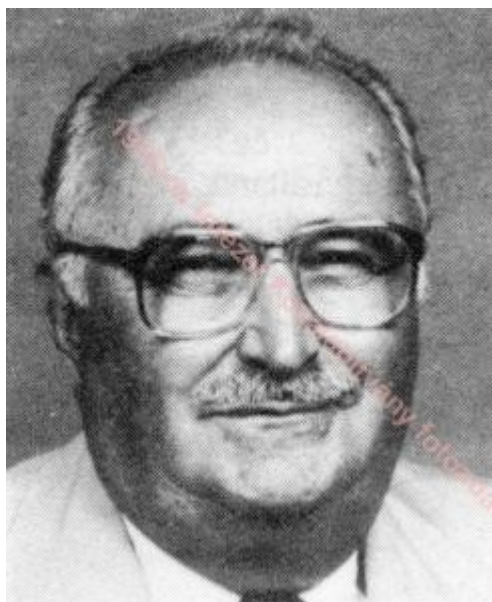
A nővérek elbeszéléséből kiderül: a munka során jó hangulat uralkodott a műhelyekben. Sőt, azon kívül is "volt számukra élet", hiszen például sportkört hoztak létre a szövetkezet tagjai, amellyel rendszeresen jártak kirándulni. Mindezzel együtt ezek az évtizedek egyáltalán nem voltak felhőtlenek, hiszen a zaklatások nem egyhamar szűntek meg, és a kommunista vezetésnek sajnos sikerült beszerveznie egyházi embereket is a befolyásolhatóbbak közül. Az ő "hírszerzői" tevékenységükről persze tudtak társaik.

A Solidaritas Szövetkezet történetét - amely a múlt század legtöbbször tragikus és eseményekben rendkívül gazdag egyháztörténetének nem figyelmen kívül hagyható része - még egyetlen történész sem dolgozta fel. Pedig e feltárás nagyon szükséges, megrendítő és tanulságos munka volna. A minden bizonnyal leghitelesebb "belső értékelést" azonban az egyik irgalmas rendi nővér fogalmazta meg, amikor a következőket mondta a Solidaritasról: "A Jóisten nagyon szeretett minket, mert mégis együtt lehettünk."

Szigeti László

Keresztes Sándor (1919)

Magyarókeréken (ma: Románia) született. Édesapja tanító volt. Kolozsvárott, a piarista gimnáziumban érettségizett. 1943-ban államtudományi doktorátust szerzett a kolozsvári tudományegyetemen. Egyetemistaként részt vett különböző katolikus szervezetek munkájában. 1941-1944-ben a kolozsvári Hivatásszervezet titkára. 1943-1944-ben a kolozsvári városháza szociális fogalmazója. Az Erdélyi

Katolikus Egyházmegye Új Erdély című folyóiratának segédszerkesztője. 1944 őszén családjával - a front elől menekülve - Budafokra, felesége szüleivel költözött. A Belügyminisztérium közigazgatási osztályán helyezkedett el. Részt vett az üldözöttek mentésében. A nyilas hatóságok 1944. december 4-én letartóztatták, de hamis papírok segítségével sikerült kiszabadulnia.

A budafoki városházán mint a közellátási osztály vezetője részt vett az élet újrarendezésében. 1945-1947-ben ismét a Belügyminisztériumban dolgozott, fogalmazó volt a közigazgatási osztályon. 1944 novemberében részt vett az akkor még illegális Demokrata Néppárt megalapításában. 1946-1949 között tagja volt a párt végrehajtó bizottságának. 1947-1948-ban országgyűlési képviselő, a frakció titkára. Miután 1948 nyarán - korábbi hivatásszervezeti tagságát ürügyként felhasználva - megfosztották mandátumától, visszavonult a közéletből. Nem térhetett vissza korábbi munkahelyére, ezért 1949-től előbb harisnyakötésből tartotta el családját, majd az Új Ember katolikus hetilap kiadóhivatala alkalmazta pénzbeszedőként, illetve fűtőként. 1953-ban Czapik Gyula egri érsek felkérésére megszervezte a feloszlott szerzetesrendek tagjainak megélhetést biztosító Solidaritas Háziipari Szövetkezetet. 1953-1959 között az Állami Egyházügyi Hivatal kezdeményezésére rendőri felügyelet alatt állt.

1956-ban tagja volt a budafoki forradalmi bizottságának, és részt vett a DNP újjászervezésében. A szovjet csapatok bevonulása után aláírta a Bibó István nevéhez köthető Nyilatkozat Magyarország állami, társadalmi és gazdasági rendjének alapelveiről és a politikai kibontakozás útjáról című memorandumot. 1957 júliusától négy hónapra Kistarcsára internálták.

1962-ben jogi diplomát szerzett Pécsen, ezt követően 1980-ig az Új Ember kiadóhivatala vezetője, illetve 1989-ig a Szent István Társulat jogtanácsosa. 1963-tól az erdélyi magyar kisebbség érdekében többször közvetített üzeneteket Márton Áron erdélyi püspök és Illyés Gyula között. 1974-ben memorandumban fordult Kádár Jánoshoz az egyházpolitika és az erdélyi magyar kisebbség ügyében. 1988-ban megalapította a Márton Áron Társaságot. 1989-ben részt vett a Kereszténydemokrata Néppárt újjászervezésében, a szervezőbizottság, majd 1990 májusáig a párt elnöke, akkor tiszteletbeli elnökké választották. 1990. április-augusztus között, majd az 1994-1998-as ciklusban ismét országgyűlési képviselő. 1990-1994-ben vatikáni és a Máltai Lovagrendnél akkreditált nagykövet, 1990-ben e megbízatása miatt mondott le képviselői mandátumáról. 1997. július 25-étől, a KDNP-frakció feloszlása után független képviselőként vett részt a törvényhozás munkájában. 1997. október 25-én lemondott a tiszteletbeli pártelnökségről, felfüggesztette párttagságát, és visszavonult a közéletből.

http://server2001.rev.hu/oha/oha_display.asp?id=140&idx=12&lang=h

Amég munkabírásuk teljében lévőknek létrehozták Budapesten □Solidaritas□ név alatt működő ipari szövetkezetet. Egyházi ruhákat, hímzéseket, gyermekruhákat, kesztyűket készítettek. Nagy részét külföldre szállították, mint a "magyar asszonyok" munkáját. Több százan dolgoztak itt. Ennek létrehozója, vezéralakja **Nemeskéri Margit angolkisasszony volt.**

<http://www.orsolyita.hu/almenu1/dombovar/dombovar.html>

**A MAGYAR KÁRMELITA RENDTARTOMÁNY A HOZZÁTARTOZÓK NEVÉBEN IS
FÁJDALOMMAL, DE ISTEN AKARATÁBAN MEGNYUGODVA TUDATJA, HOGY SZERETETT RENDTÁRSUNK**

RUMI ISTVÁN JÉZUSRÓL NEVEZETT TAMÁS ATYA

**életének 91., áldozópapságának 67., szerzetességének 75. évében,
a betegek szentségével megerősítve,
2010. február 27.-én hazatért Mennyei Atyjához.**

**Temetése 2010. március 6. -án, lesz, Keszthelyen, a Kis Szent Teréz Bazilikában.
A 11.00 órakor kezdődő gyászmise után helyezzük Rendtársunkat örök nyugalomra a templom kriptájában.**

Elhunyt Rendtársunk 1918. április 28.-án született Győrszentmártonban / Pannonhalmán /
Győri rendházunk juvenátusában kezdte meg kármelita életét. A keszthelyi rendház megalapítása után Keszthelyen járt
gimnáziumba, majd teológiai tanulmányait ebben a rendházunkban fejezte be.

1934. július 16.-án tett fogadalmat. Pappá, 1942. június 21.-én szentelték.

Először a juvenátus prefektusává választották, majd a keszthelyi rendház házfőnökévé nevezték ki.

Itt érte a Rendtartomány feloszlása 1950. szeptember 7.-én. A száműzetés éveiben Felsőgödre költözött, ahol a Rend
újraindulásáig lakott. Először villanszerelőként dolgozott, majd a Solidaritas Háziipari Szövetkezet áruforgalmi vezetője
lett.

A megpróbáltatások alatt is mindvégig megőrizte derűs bizalmát a Gondviselésben. Nyugdíjazása után papként szolgálhatott
Felsőgöden, ahol a hívek nagyon szerették. A Magyar Rendtartomány újraindulásának nehéz éveiben, mint Tartományfőnök
dolgozott fáradhatatlanul a Kármelért. Nehéz tisztségét 1990-től, - 1999-ig végezte. 1996-tól - 2002 júliusáig a budapesti
rendház házfőnökeként is szolgált. Szívében hordozta hazája, s a magyar Egyház ügyét, sokat imádkozva az új hivatásokért.
Életének utolsó éveiben a betegség nehéz keresztjét Krisztussal egyesülten hordozta a székesfehérvári Papi Otthonban.

Szűzanyánk végy karjaidba minket, amidőn majd meghalunk!